

INVASIONEN I UKRAINA - RISKER FÖR PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM

Den ryska invasionen av Ukraina har stor påverkan långt utanför landets gränser. Finanspolisen vill genom detta utskick uppmärksamma verksamhetsutövare på några av de risker inom penningtvätt och finansiering av terrorism som förhöjts som följd av konflikten.

Sanktioner, verkliga huvudmän och kundkännedomsprocesser

Sanktioner riktades mot Ryssland redan med anledning av landets ockupation av Krimhalvön. Efter invasionen 2022 har Ryssland och även Belarus blivit föremål för än fler och betydligt mer omfattande sanktioner. Sanktionerna kommer sannolikt att försöka kringås. Sanktionerna medför avsevärda krav på verksamhetsutövare, inte minst när det gäller att fastställa verklig huvudman för företagskunder.

Det finns en risk för att flera av de fysiska personer som nu är föremål för individuella sanktioner har berikat sig själva genom bl.a. korruption, och genom penningtvätt innehas redan deras tillgångar i stor utsträckning genom dolt ägande. Det kan röra sig om juridiska personer som används, särskilt i jurisdiktioner med begränsad insyn och bristande penningtvättskontroller, eller bulvaner i form av andra fysiska, ofta närstående, personer.

I kundkännedomsprocesser med ryska medborgare rekommenderar Finanspolisen extra vaksamhet om personen uppvisar ett ryskt diplomat- eller tjänstepass samt om passet är utfärdat efter att sanktionerna infördes.

Sanktionsbrott i sig ska inte rapporteras till Finanspolisen utan till Finansinspektionen, men tillvägagångssätten för att dölja verkligt huvudmannaskap är ofta desamma som används inom penningtvätt. En verksamhetsutövares arbete för att efterleva sanktioner kan således resultera i en penningtvättsrapport, särskilt om den verkliga huvudmannen inte identifieras och man av den anledningen väljer att inte etablera en kundrelation.

Bedrägliga insamlingar

I samband med olika former av katastrofer och konflikter engagerar sig omvärlden, bland annat genom ekonomiskt stöd. Så är även fallet med den ryska invasionen av Ukraina. Många insamlingar sker genom etablerade och välkända hjälporganisationer men vi ser också många små gräsrotsinitiativ. Det kan röra sig om insamlingar av kapital, förnödenheter och materiel, som riktar sig till krigets civila offer eller till de som deltar i Ukrainas försvar.

Detta är något som även utnyttjas av kriminella, genom t.ex. falska insamlingar vars medel inte går till det angivna ändamålet. Verksamhetsutövare bör vara uppmärksamma på indikationer på insamlingsverksamhet av nyetablerade organisationer, särskilt om de har begränsad insyn, som t.ex. ideella organisationer, eller insamlingar som sker i mindre organiserade form, t.ex. via insättningar på privatkonton.

Finanspolisen informerar

INVASIONEN I UKRAINA

RISKER FÖR PENNINGTVÄTT OCH FINANSIERING AV TERRORISM • JULI 2022

Penningtvätt och finansiering av terrorism

Det finns i Sverige en närvaro av rysktalande organiserad brottslighet med ursprung i de före detta sovjetiska delstaterna. Delar av denna miljö bedöms vara involverad i finansiering av terrorism. Finanspolisen bedömer att det är troligt att denna miljö utnyttjas för att hantera eller investera brottsvinster i andra länder än Ryssland och eventuellt även kringgå sanktioner.

När denna miljö använder sig av olika former av utförare och målvakter finns det tydliga tendenser att dessa har sitt ursprung i länderna som en gång ingick i Sovjetunionen. De flyktingströmmar som nu lämnar Ukraina innebär en större diaspora från vilken den rysktalande organiserade brottsligheten kan rekrytera utförare, målvakter och bulvaner, en diaspora till vilken det finns språkliga och kulturella band. I sammanhanget vill Finanspolisen särskilt understryka att tidigare kommunicerad [information om utnyttjade identiteter](#) fortfarande är aktuell.

Det är troligt att de rysktalande kriminella miljöerna i Sverige kommer att försöka utnyttja en ökad tillgång av potentiella utförare och målvakter. Dessa kan användas som ett led inom penningtvätt av egna brottsvinster men även för att tvätta andras brottsvinster eller till annan brottslighet.

Extra uppmärksamhet bör iaktas kring ukrainska identitetshandlingar som ger personen rätt att vistas i Sverige och övriga EU. Migrationsverket har företrädesvis ett digitalt förfarande för denna grupp vilket innebär att handlingar som uppvisas för en verksamhetsutövare troligtvis inte har äkthetsbedömts. Falsa ukrainska handlingar bedöms därför vara åtråvärda, då de kan användas för att ge sken av att personen har rätt att vistas i Sverige och kan användas vid kontakt med finansiella institut.

Någon förhöjd risk för finansiering av terrorism till följd av Rysslands invasion av Ukraina har inte identifierats. Däremot är det möjligt att insamlingar som uppges vara avsedda för Ukraina som kan ha andra syften än de som anges vid insamlingen.

Nationella operativa avdelningen, Finanspolisen

Telefon: 010-563 41 80

Epost: fipo@polisen.se

Diarienummer: A380.668/2022